

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกใช้ในการติดต่อสื่อสารได้กลายเป็นภาษาที่คนไทยให้ความสนใจมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากที่สามารถดึงดูดความสนใจให้ชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวในประเทศและทำรายได้ให้กับประเทศอย่างมากมาช้านานตลอดจนลักษณะทางภูมิประเทศที่อยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ประเทศไทยเป็นที่สนใจของนักลงทุนต่างประเทศที่จะมาทำธุรกิจมากขึ้น การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมใหม่จึงเกิดขึ้น ทำให้ความต้องการแรงงานที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษมีจำนวนมากขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษจะเป็นผู้ได้เปรียบในด้านการประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษ หนทางในการประกอบอาชีพของผู้รู้ภาษาอังกฤษจึงมีโอกาสมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นคนไทยในปัจจุบันจึงมีแนวโน้มนิยมเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพกันมากขึ้น (แรมสมร อยู่สถาพร, 2535)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นั้นแบ่งโครงสร้างและเนื้อหาเป็น 5 กลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ และวิชาภาษาอังกฤษได้จัดเป็นเพียงวิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษเท่านั้น แต่โรงเรียนประถมศึกษาก็นิยมสอนภาษาอังกฤษกันมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษต่อการดำรงชีวิต และค่านิยมของสังคมดังกล่าวข้างต้น

หลักสูตรกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 นั้น เป็นหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถและความสนใจ ฉะนั้นหลักสูตรกลุ่มประสบการณ์นี้จึงประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งจัดไว้ให้โรงเรียนเลือกสอนตามความเหมาะสม โดยกำหนดอัตราเวลาเรียนไว้ 200 ชั่วโมง หรือ 600 คาบต่อปี ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาเป็นวิชาเลือกในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ใช้เวลาสอนอย่างน้อย 200 ชั่วโมงต่อปี ในการจัดการเรียนการสอน มุ่งให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ตามวัย และศึกษาภาพการจัดทำสื่อและกระบวนการสอนจึงต้องเน้นทักษะสัมพันธ์ โรงเรียนมีหน้าที่จัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นแต่ละแห่ง (กรมวิชาการ, 2524) อย่างไรก็ตามสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ให้อิสระกับจังหวัดต่าง ๆ ในการที่จะคิดพัฒนางานวิชาการได้ตามความเหมาะสม รวมทั้งนโยบายที่เกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษก่อนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเช่นกัน

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครนั้น ทุกโรงเรียนต่างจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ทั้งนี้เป็นไปตามค่านิยมของสังคมและผู้ปกครองในเมืองหลวงที่ให้ความสำคัญต่อวิชาภาษาอังกฤษมาก และเพื่อตอบสนองความต้องการนี้ ในปีงบประมาณ 2534 สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครจึงได้จัดหารูปแบบทำโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น โดยมุ่งหมายให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามควรแก่วัย และเป็นพื้นฐานการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป (สพ.กทม., 2534) ซึ่งมาลินี จันทวิมล และคณะได้วิจัยพบว่า ในด้านความถนัดในการเรียนภาษาผู้ที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะมีความถนัดสูงสุด รองลงมา คือผู้ที่เริ่มเรียนเมื่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ส่วนผู้ที่เริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1 จะมีความถนัดน้อยที่สุด ส่วนในด้านความสามารถในการเรียนภาษาปรากฏว่าผู้ที่เริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถโดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้ที่เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1, 5 ในเกือบทุกทักษะ (2525) และเนื่องจากรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษในโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ซึ่งนักเรียนต้องมีความพร้อมและแม่นยำในภาษาแม้ก่อนจึงจะดำเนินการสอนได้ผลดี และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

นับได้ว่ามีความพร้อมในด้านนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใช้โครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นอกจากนี้ในยุคนี้เป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ โลกไร้พรมแดน การเรียนรู้และรับข่าวสารเป็นไปโดยรวดเร็วและทั่วโลก ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารและความรู้ด้านต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นมากขึ้น และมีแนวโน้มว่ากรมวิชาการจะมีนโยบายกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับทั้งระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษา โดยในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น จะกำหนดให้เป็นวิชาบังคับในกลุ่มทักษะ โดยเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นต้นไป และหากโรงเรียนใดมีความพร้อมที่จะสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก็สามารถเปิดสอนได้

ในการดำเนินโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้น ป.3 ของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครนั้นได้ดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2534 ใน 5 กลุ่มโรงเรียน โดยเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมในการทดลองสอน กลุ่มโรงเรียนละ 1 โรงเรียน รวม 5 โรงเรียน และจากการนิเทศติดตามผล ปรากฏว่ามีผลสัมฤทธิ์เป็นที่น่าพอใจว่า นักเรียนมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ตรงตามจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้ปกครองของนักเรียนที่อยู่ในโครงการทดลองก็มีความพึงพอใจมากเช่นกัน ในปี 2535 จึงมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นเป็น 15 โรงเรียน และในปี 2535 นี้ ได้จัดทำหลักสูตรและแผนการสอนภาษาอังกฤษของระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นเพื่อรองรับนักเรียนที่จบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วย ในปี 2536 สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครจึงกำหนดนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดที่มีความพร้อมในการสอนภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถเปิดสอนโดยใช้หลักสูตรและแผนการสอนนี้ได้ และในปี 2538 นี้ มีโรงเรียนเปิดสอนทั้งสิ้น 38 โรงเรียน ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครได้สนับสนุนส่งเสริมโดยการจัดอบรมครู และให้กลุ่มโรงเรียนเป็นแกนนำในการจัดทำสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการสอน ในโรงเรียนที่พร้อมในการเปิดสอนด้วย จากการติดตามผลการดำเนินการดังกล่าว ปรากฏว่า มีการดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ

1. โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตร/แนวดำเนินการสอนที่สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครจัดให้มีจำนวน 14 โรงเรียน
2. โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตร/แนวดำเนินการสอนที่กลุ่มโรงเรียนจัดให้มีจำนวน 8 โรงเรียน

3. โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตร/แนวดำเนินการสอนที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเองมีจำนวน 16 โรงเรียน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับยังไม่มีผู้ใดศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้น ป.3 ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ดำเนินการโดยสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการดำเนินงานโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้น ป.3 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการและเป็นแนวทางให้จังหวัดอื่น ๆ ที่มีความสนใจในการทดลองสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้นำไปเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษตามโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษตามโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร ฝายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์พิเศษ และ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. กรอบแนวคิดในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษตามโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งในการใช้หลักสูตรจริงใน

โรงเรียนจะมีการดำเนินการทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กรอบการดำเนินงานการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครในประเด็นต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบายและการวางแผน
2. การแต่งตั้งและประชุมคณะกรรมการ
3. การประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
4. การเตรียมบุคลากร
5. การจัดตารางสอน
6. การจัดครูเข้าสอน
7. การจัดสถานที่
8. การจัดการเรียนการสอน
9. การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร
10. การจัดกิจกรรมและเสริมหลักสูตร
11. การจัดสอนซ่อมเสริม
12. การวัดและประเมินผล
13. การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

โครงการ หมายถึง โครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

การดำเนินงานโครงการ หมายถึง การดำเนินงานการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษตามโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ตามโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

แผนการสอน หมายถึง แผนการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ตามโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์พิเศษ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนภาษาอังกฤษที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนให้เป็นผู้นำ สันนิษฐานการสอนวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ตามโครงการทดลองสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อแก้ไขปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นรวมทั้งเป็นแนวทางให้จังหวัดอื่นได้นำไปเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินการจัดทำต่อไป